

PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

VOLBA POVOLÁNÍ = jedno z nejdůležitějších rozhodnutí v životě (v zaměstnání strávíme 1/3 života a při práci od 20ti do 60ti let odpracujeme asi 9 600 dní a 76 800 hodin, či 240 dní ročně)

- vždy musíme ZHODNOTIT KLADY a ZÁPORY (stačí zapisovat si na papír do sloupců vedle sebe)

a) Zaměstnání hned po škole: - výdělek a nezávislost, více povinností, často chybí vrstevníci

b) Střední škola či učiliště: - odborné dovednosti pro povolání, zjistíme svůj talent

c) Gymnázium: - všeobecný rozhled a informovanost, náročnější, téměř nutnost dál studovat VŠ

d) Nekvalifikovaná práce v zahraničí: - vyšší výdělek, cizí jazyk a prostředí, spíš na kratší dobu

d) Nezaměstnanost: - volný čas, pokles životní úrovně, méně peněz, nižší sebedůvěra

PROFESNÍ PŘEDPOKLADY = KVALIFIKACE – jak se k danému povolání hodíme

(*chci být šéfkuchař grandhotelu, ale když připálím i čaj a pořežu se i o lžici, asi je někde chyba :-)*)

1) SCHOPNOSTI: - co umíme a známe (*vyjadřování, jednání s lidmi, znalosti, zručnost...*)

2) ZÁJMY: - co nás zajímá a baví (*i ochota dál se rozvíjet v zaměstnání...*)

3) OSOBNÍ VLASTNOSTI: - jací jsme (*ukázněnost, pracovitost, dochvilnost, týmový duch...*)

4) ZDRAVOTNÍ STAV: - jak na tom jsme (*ekzém, krátkozrakost, ploché nohy, páteř...*)

= jsou důležité jak pro nás (*uchazeče o zaměstnání*), tak toho, kdo nám dá práci (*budoucí zaměstnavatel*)

(vlastní předpoklady není úplně lehké objektivně posoudit, v nejhorším případě to poznáme až na pohovoru nebo dokonce v zaměstnání!)

POŽADAVKY PROFESÍ = každá práce vyžaduje něco jiného, každý člověk umí něco jiného

- TYPICKÉ PŘÍKLADY:

Pilot/ka: - *pohotovost, pevné nervy, zodpovědnost, samostatnost, rychlé rozhodování, nebát se výšek...*

Lékař/ka: - *empatie, psychická odolnost, zodpovědnost, samostatnost, rychlé rozhodování...*

Číšník/ce: - *komunikativnost, příjemné vystupování, paměť, vytrvalost, rychlost a zručnost...*

Truhlář/ka: - *manuální zručnost, představitivost, technické nadání, přesnost...*

Dělník/ce: - *manuální zručnost, fyzická síla, vytrvalost, odolnost, přizpůsobivost...*

Voják/yně: - *fyzická síla, vytrvalost, poslušnost, odvaha, týmový duch...*

- vše se vyvíjí a tak se mění i náplň jednotlivých profesí (*vývoj vědy a techniky, organizace práce...*)

- PODLE ZAMĚŘENÍ:

a) Manuální profese = *práce rukama* – dělnické profese, řemesla, zemědělství, gastronomie...

- často tentýž úkon stále znova (může nudit), ale snadno poznáme, že se zlepšujeme

- hlavně fyzická náročnost

b) Sociální profese = *péče o lidi* – pečovatelsví, zdravotnictví, školství...

- zodpovědnost za druhé, často se mění pracovní náplň, nic není dlouho stejné

- vyšší psychická náročnost, někdy nepříjemné situace

c) Technické profese = *práce s technikou* – stavitelství, mechanika, servis, vývoj, konstrukce...

- obor od oboru se liší, většinou menší kontakt s ostatními lidmi a práce v užším kruhu či sám

- vyšší náročnost na kvalifikaci

d) Služby = práce s lidmi – turismus, obchod, doprava, pošta, úřady...

- permanentní kontakt se zákazníky, kteří jsou různí a chovají se různě
- komunikační náročnost

e) Umělecké profese = *kreativní činnost* – hudba, herectví, malířství...

- specifický svět sám pro sebe, kontakt hlavně s dalšími umělci
- časová náročnost, závislost na zájmu publika

f) Bezpečnostní profese = *ochrana druhých* – policie, armáda, hasičství, bezpečnostní agentury...

- vyškolení na krizové situace, zodpovědnost za druhé, zvláštní pravomoci
- riziko ztráty zdraví i života, nečekané situace

g) Softwarové profese = práce s počítačem – programátoři, administrátoři, správci webů...

- svět sám pro sebe, často kontakt jen s dalšími „ajtáky“
- časová i psychická náročnost, cizí jazyky, možnost pracovat celosvětově

ŽIVOTOPIS = anglicky CV (*curriculum vitae*), zhuštěný zápis našeho dosaženého vzdělání a praxe

- STRUČNĚ (*vysvědčení ze druhé třídy nikoho nezajímá :-)*), PŘEHLEDNĚ (*větší písmo a odrážky*)
 - OSOBNÍ FOTKU (*ne z pařby = když přidám fotografii, jsem pro personalistu člověk a ne kus papíru*)
 - VŠECHNU PRAXI (*to, že každé léto chodím na brigády vypovídá o mé pracovitosti nejvíce*)
 - CIZÍ JAZYKY (*a pobyty v zahraničí, kde jsem nebyl jen na rekreaci s rodiči :-)*)
 - ZÁJMY (*úplně na konec – zase mě to zlidští, personalista může mít stejné zájmy jako já*)
- (dobře napsaný životopis zaujme kohokoliv - amatérsky sesmolené CV potopí i absolventa Harvardu)

PRACOVNÍ POHOVOR – první (*a někdy i poslední :-)*) kontakt s novým pracovištěm, důležitý moment

- vždy až po odeslání ŽIVOTOPISU, sjednání termínu a odpovědi na inzerát = VYŽADUJE PŘÍPRAVU
 - probíhá s PERSONALISTOU, VEDOUCÍM, nebo přijímací KOMISÍ, nejsme jediní uchazeči a když nezaujmete, máme smůlu a místo nedostaneme (*odpověď* „*My se vám ještě ozvem!*“)
 - jsou to lidi školení v psychologii a z našeho chování, řeči a odpovědí rozhodují o (ne)přijetí
 - OTÁZKY: - měly by být jen na údaje a informace bezprostředně související se zaměstnáním
 - DISKRIMINAČNÍ OTÁZKY: - neměly by být o rodině, politice, sexuální orientaci, náboženství, zdravotním stavu, národnosti, rase, zájmech
- (*teoreticky – prakticky odmítnutím odpovědět riskujeme, že si nás vyhodnotí jako „konfliktní typ“*
= *nejlépe se zeptat, jak tato otázka souvisí s povoláním, či odpovědět nepřímo:*
„*Kdo Vám bude hlídat děti, když budou nemocné?*“ - „*Hlídaní je v pořádku, mám ho zařízené.*“)

PRACOVNÍ POMĚR – vzniká **UZAVŘENÍM SMLOUVY** mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem

MUSÍ OBSAHOVAT: - druh práce, na kterou jsme přijímání

- místo výkonu práce a den nástupu
- výši mzdy za práci a délku zkušební doby (*max 3 měsíce*)

- před nástupem máme povinnost absolvovat VSTUPNÍ LÉKAŘSKOU PROHLÍDKU

(odmítnutí může být důvodem k neuzavření pracovního poměru)

PRÁVA a POVINNOSTI: - pro obě strany vymezeny jasně

I) ZAMĚSTNANEC: - pracovat svědomitě podle znalostí a schopností, plně využívat pracovní dobu
- dodržovat předpisy BOZP (Bezpečnost a ochrana zdraví při práci)
- řádně hospodařit se svěřeným majetkem
- právo na mzdu, nárok na dovolenou atd.

II) ZAMĚSTNAVATEL: - vytvářet příznivé pracovní podmínky, dohlížet na BOZP
- vyplácet mzdu zaměstnancům
- právo řízení a kontroly práce

PŘEKÁŽKY v PRÁCI = situace, kdy nelze být v práci, ale jsou hrazeny mzdou (*není to dovolená*)

- účast na školení, studium při zaměstnání
- výkon veřejné funkce (*např. jednání obecního zastupitelstva*)
- vlastní svatba, stěhování, pohřeb rodinného příslušníka
- dárcovství krve

PRÁCE MLADISTVÝCH = zakázána do skončení povinné školní docházky

- mladší 16 let maximálně 30 hodin týdně, zákaz přesčasů, nočních, práce ve zvlášť těžkých podmínkách
- nesmí uzavírat dohodu o hmotné odpovědnosti (*neručí za možné hmotné škody a nehradí je*)

UKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU:

- DOHODOU (*oboustranná záležitost, domluva odstupného i data ukončení poměru*)
- VÝPOVĚDÍ (jednostranná záležitost = může jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel, 2 měsíce lhůta)
- okamžitým zrušením
- ve zkušební době

(výpověď nelze provést v době pracovní neschopnosti, ode dne doby povolávacího rozkazu ke službě v ozbrojených silách a v době čerpání mateřské dovolené)

I) OKAMŽITÉ ZRUŠENÍ ZAMĚSTNAVATELEM = „*dostat padáka na hodinu*“

- zaměstnanec pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému odnětí svobody déle než 1 rok, či spáchal úmyslný trestný čin při plnění pracovních úkolů
- HRUBÉ PORUŠENÍ POVINNOSTÍ při PRÁCI – *např. alkohol na pracovišti*

II) OKAMŽITÉ ZRUŠENÍ ZAMĚSTNANCEM = „*seknout s tím*“

- podle lékařského posudku nemůže dál vykonávat práci
- zaměstnavatel neplatil mzdu do 15ti dnů od data splatnosti (*po výplatě*)

Při výběru práce se nelze řídit jen penězi, ale i tím, jak nás bude práce bavit a naplňovat. Je hodně profesí, kde člověk nezbohatne, ale přesto jsou nezbytné a potřebné – to je vidět i teď při krizi COVID-19, kdy jsou to zdravotní sestry, lékaři, vojáci, policisté, řidiči, hasiči a prodavačky, kdo zajišťuje, aby země dál fungovala. „Svoji“ profesi nemusíme nalézt hned, někdy tomu předchází delší hledání – to vůbec nevadí, důležité je, aby nás práce bavila a byli jsme v ní prospěšní!